

Notulen

Commissie Voldoende Water en Waterkwaliteit

Datum: 19 juni 2024, 09.30 – 12.15 uur
Plaats: VV-zaal Leiden
Verslag: Mevr. M.H.M. Weenink, Vi.a.Vi Office Management

Aanwezige commissieleden:

Mevr. A.V. Baerveldt (Water Natuurlijk), voorzitter
 Dhr. H.J. van Egmond (BBB)
 Dhr. J.W. van der Wijk (BBB)
 Mevr. A.H.G. van Zantvoort (PvdA)
 Mevr. K. van Rooten (PvdA)
 Dhr. K. Buskermolen (Water Natuurlijk)
 Dhr. M.J. Minnee (Water Natuurlijk)
 Mevr. J.M. van den Broek (PvdD)
 Mevr. R.W. Mols (PvdD)
 Dhr. D. Krantz (Natuurterreinen)
 Mevr. J.M. Stoop (Natuurterreinen)
 Dhr. F. T. Pardaán (VVD)
 Dhr. A.J.G. Burger (CDA)
 Dhr. J.A.M. van der Slot (Agrarisch)

Dhr. R. Stuurman (AWP voor water, klimaat en natuur)
 Dhr. J.J.P. van der Vlist (50PLUS)
 Dhr. R. van Ginkel (CU-SGP)
 Dhr. J.G.M. Schouffoer (hoogheemraad Natuurterreinen)
 Dhr. A.G. Straathof (hoogheemraad BBB)
 Mevr. M.R. Verkleij-Lemmers (hoogheemraad CDA)
 Dhr. J.P. de Vries (hoogheemraad Agrarisch)

Afwezigen met afmelding:

Dhr. W. van Roon (BBB)

Overige aanwezigen:

Mevr. C.M.H. van Hage (secretaris)

1. OPENING, VASTSTELLING AGENDA EN MEDEDELINGEN

De voorzitter opent de vergadering om 09.30 uur. Dit is de eerste vergadering van deze commissie met mevrouw Baerveldt als voorzitter. Zij heet eenieder van harte welkom, met een speciaal welkom voor mevrouw Stoop en de heer Pardaán als nieuwe deelnemers. Mevrouw Mols is vanaf deze commissie in de plaats getreden van de heer Stenfert Kroese. De heer Van Roon is afwezig en wordt vervangen door de heer Van der Wijk.

De voorzitter constateert dat de agenda in overeenstemming met haar voorstel wordt vastgesteld.

Er zijn geen verdere mededelingen.

2. SPREEKRECHT

Drie insprekers hebben zich aangemeld.

De heer Enthoven spreekt over baggeren en wordt ondersteund door de heer Buitenhuis. Namens LTO en de agrariërs uit de Haarlemmermeer wil hij het volgende voorleggen. De kerntaken waren in het verleden altijd heel eenvoudig. De waterkwaliteit en het waterpeil werden per peilvak in de gaten gehouden en geregeld. De tochten, of hoofdwatgangen, werden eens in de zoveel tijd gebaggerd en er werd geschoeid waar nodig. De lijnen met de buitendienst waren kort. Nu worden zij met veranderingen geconfronteerd. Het contact met de buitendienst is nog altijd prima maar indien er snel gehandeld dient te worden, loopt ook de buitendienst vaak vast. Meldingen moeten vaak worden overlegd met hogere verantwoordelijken. De oplossingen komen vaak te laat of helemaal niet. De agrariërs uit de Haarlemmermeer hebben hierover al vaker met Rijnland overlegd, hetgeen tot weinig of geen verbetering heeft geleid. Naar zijn mening is iedere betrokkene van goede wil, maar komt een en ander in de praktijk niet vaak van de grond.

Het is een feit dat het iedere paar jaar baggeren van de tochten noodzakelijk is, alleen is er nu onduidelijkheid over het beleid. De agrariërs worden nu met heel veel zaken geconfronteerd wanneer zij de bagger op hun land laten leggen. Wat bijvoorbeeld te doen bij vervuild slib? Als het goed is, is een schoonverklaring hiervoor altijd aanwezig. De waarde van de verklaring moet alleen gedeeld worden met de ontvanger van het slib. Voorts

hebben de agrariërs vanuit de overheid de verplichting tot een ingezaaide bufferstrook van 3 tot 5 meter langs de watergangen. Vergroenen is lastig als daar bagger ligt. Ook hebben zij te maken met de bruinrotbacterie, waardoor lokaal een beregeningsverbod voor aardappels geldt. Wat zijn hiervan de gevolgen als het slib ruim verspreid wordt over de percelen? Op dergelijke vragen komen vooralsnog geen antwoorden.

Ook vraagt de heer Enthoven aandacht voor het onderhoudsbeleid omtrent taluds en beschoeiingen van hoofdwatergangen. Door het inzakken van oevers zijn levensgevaarlijke situaties ontstaan, die door baggerwerkzaamheden zullen toenemen. Naar zijn mening zal Rijnland de verantwoordelijkheid op dit punt moeten nemen. Vanuit Rijnland zou gecommuniceerd zijn dat Rijnland juridisch niet aansprakelijk is voor de taluds, wat zijns inziens voor de hoofdwatergangen onjuist is. In het verleden is dit onderhoud door Rijnland wel altijd gedaan. Kadestral vallen de taluds onder Rijnland, zo benadrukt hij. Deze tochten leiden rechtstreeks naar een gemaal, waardoor de stroomsnelheid een medeveroorzaker is van de inzakkende slootkanten. Het kan toch niet zijn dat de agrariërs voor deze schade moeten opdraaien? Rijnland heeft in latere gesprekken toegezegd deze problemen serieus te nemen. De heer Enthoven benadrukt dat de agrariërs samen willen werken aan beleid waarbij goede en duidelijke afspraken centraal staan en waarbij Rijnland zijn verantwoordelijkheid gaat nemen in geval van gevaarlijke situaties langs de hoofdwatergangen.

Mevrouw Van Zantvoort dankt de heer Enthoven voor zijn toelichting. Zij wil graag weten wat er op dit moment van de VV gevraagd wordt, nu de agrariërs en Rijnland reeds in gesprek zijn.

De heer Enthoven vraagt om te kijken wie er verantwoordelijk is voor de slootkanten en hij vraagt dat Rijnland zijn verantwoordelijkheid neemt. Hij benadrukt dat dit puur de hoofdwatergangen betreft. Tevens is de stroomsnelheid heel belangrijk. Bij bepaalde stroomsnelheidsmetingen heeft Rijnland wel een verplichting tot het plaatsen van beschoeiingen. Dit dient nog onderzocht te worden. Het gesprek is er, maar hij wil deze punten hier benadrukken.

De heer Burger vraagt of er al meer is ondernomen dan alleen het voeren van gesprekken.

De heer Enthoven antwoordt dat er nog geen conclusie is naar aanleiding van de gesprekken.

De heer Van der Slot dankt de heer Enthoven voor zijn duidelijke toelichting. Hij vraagt of iedereen meedoet aan het baggerproject. Of worden er percelen overgeslagen? Hoe zit het met agrariërs die het niet eens zijn met Rijnland?

De heer Enthoven legt uit dat er percelen zijn overgeslagen ten gevolge van de onduidelijkheid rondom de beschoeiing. Gehele stukken zijn reeds ingezakt en daardoor vooralsnog overgeslagen.

De heer Van der Slot voegt hieraan toe dat dit de kwaliteit van het totale baggerproject niet ten goede komt en dat er tijdsdruk zit achter de oplossing.

Mevrouw Stoop geeft aan dat haar vragen inmiddels beantwoord zijn.

Hoogheemraad Straathof dankt de inspreker. De VV was in maart 2024 te gast bij het baggeren op een boerderij. Deze punten zijn toen ook geagendeerd. Nadien zijn mensen van LTO en andere boeren in gesprek geweest met Rijnland. Over de oplossingsrichtingen zou reeds met de portefeuillehouder gesproken zijn, ware het niet dat de agenda's overladen waren. Hij bevestigt dat dit onderwerp de aandacht heeft en dat dit een complexe zaak is, deels historisch zo gegroeid. Hij informeert de commissie dat Rijnland dit serieus opgepakt heeft en dat de terugkoppeling aan de betrokkenen volgt.

De voorzitter dankt de heer Enthoven en de heer Buitenhuis voor de inbreng.

De heer Van Veen is raadslid in de agrarische gemeente Zoeterwoude en is zelf melkveehouder zonder melkgevend vee. Hij spreekt over de zorgen rondom de waterkwaliteit en dankt voor de gelegenheid hierover de kunnen inspreken. Een van zijn eerste jeugdhinneringen betreft het storten van mest in de polder vanuit een boot. In die tijd lag de mesthoop vaak ook nog vooraan op het land. Sindsdien is er veel gebeurd. Het riool kwam. Er kwamen regels en aanpassingen omtrent onder andere de Natuurbeschermingswet, de PAS-melders, mestwetgeving, emissiebeperkingen, fosfaatrichtlijnen, dierrechten, MINAS, bufferstroken, derogatieverlies en het aanwijzen van NV-gebieden. Ondanks dit alles is de waterkwaliteit niet op niveau. Vijf jaar geleden kreeg hij

in de raad al het Integraal waterketenplan, wat deels geschreven is door Rijnland. Hij heeft destijds al zijn zorgen over waterkwaliteit geuit, met name wat betreft de rivierkreeften. Die hadden toen al de overhand. Toen was het onbevredigende antwoord: meld het als je ze ziet. In vijf jaar tijd is op dit punt weinig resultaat geboekt, ondanks de media-aandacht en de pilots. Wat zijn mogelijke oplossingen voor dit probleem? Het antwoord is steeds dat Rijnland wel verantwoordelijk is voor de waterkwaliteit, maar niet voor de rivierkreeften. De agrariërs hebben echter wel te maken met steeds meer eisen. De sector wordt het zat steeds de zwarte piet toegespeeld te krijgen. De heer Van Veen is het ermee eens dat er te veel dieren zijn, maar is van mening dat de rivierkreeften en ganzen ook aangepakt moeten worden. Steeds meer agrariërs stoppen. Hij vraagt Rijnland om meer actie te ondernemen, hetzij richting de provincie, hetzij richting de Unie van Waterschappen, om door normering en monitoring een reëler beeld te krijgen van het probleem. De verstedelijking en de toename van de mobilisatie zijn gigantisch. Het rioolstelsel kan het hebben indien er afgekoppeld wordt maar alles wat op verhard terrein komt, komt in het grondwater of oppervlaktewater terecht. De heer Van Veen pleit ervoor daar meer rekening mee te houden en om het beleid op dat punt helderder te krijgen.

De heer Minnee dankt de heer Van Veen voor zijn emotievolle betoog en vraagt wat zijns inziens het eerste probleem is dat moet worden aangepakt.

De heer Van Veen is van mening dat de overlast door ganzen en door rivierkreeften als eerste moet worden aangepakt. Tegenwoordig zijn de ganzen volgens hem echt overtallig. Bij vorst is te zien hoeveel ganzenmest er op het ijs ligt. Hij vergelijkt dit met de verordeningen die direct volgen als er bij bemesten iets in de sloot komt. Het waarnemen van rivierkreeften heeft hij in het verleden gemeld. Er kwam toen een medewerker van Rijnland op het erf, die het een ecologische ramp noemde. Hij is van mening dat daar ook naar gehandeld moet worden. Hier moet meer aandacht voor zijn, al heeft hij ook niet direct de oplossing.

Mevrouw Van den Broek vraagt of de heer Van Veen reeds preventieve ganswerende maatregelen heeft getroffen.

De heer Van Veen beaamt dit, en voegt hieraan toe dat de ganzen dan naar de buurman vertrekken. Door de rivierkreeften ziet hij schade aan zijn 20 kilometer aan oevers. Dat neemt de laatste tien jaar toe. De koeien zakken verder in de kant. Er komen meer nutriënten in het water, juist door deze natuurlijke omstandigheden, in plaats van door overbemesting of door gewasbeschermingsmiddelen, waarvan de agrariërs de schuld krijgen. Dit is de hoofdreden van zijn pleidooi.

Mevrouw Stoop vraagt of de heer Van Veen de indruk heeft dat natuurvriendelijke oevers helpen tegen rivierkreeften.

De heer Van Veen antwoordt dat dat helpt tegen schade, maar dat er niet minder kreeften door komen. Kreeften vangen noemt hij dweilen met de kraan open. De kreeften graven in het veen. Dat komt los en maakt het water troebel. Ook eten kreeften de zuiverende waterplanten. Hij vindt het onterecht dat de sector vervolgens de schuld krijgt van de nutriënten in het water. Verder zegt hij dat er oude cijfers zijn gebruikt voor de aanwijzing van nutriëntengebieden.

Hoogheemraad Schouffoer dankt de heer Van Veen en deelt zijn zorgen. Hij benadrukt dat heel veel partijen bezig zijn met de verschillende problemen. De gemeenten werken aan de overstorten. Het ministerie van LNV is verantwoordelijk voor de rivierkreeften. De provincie is verantwoordelijk voor de ganzen. Zorgwekkend is het recente bericht dat de Inspectie Leefomgeving en Transport zegt dat veel van de genoemde regelingen niet goed op elkaar zijn afgestemd en/of niet goed gehandhaafd worden. Met deze problemen heeft het waterschap te dealen. In het najaar is er een tussenevaluatie van de Kaderrichtlijn Water. Daarin staan de resultaten van de inspanningen van de laatste 25 jaar om de waterkwaliteit te verbeteren. Welke partijen moeten een tandje bij zetten? Dit zal weer met de VV besproken worden. Ondertussen hebben heel veel partijen invloed op de waterkwaliteit, waaronder boeren, burgers die met DEET smeren voor het zwemmen en huisdiereigenaren die hun handen wassen na het aanraken van halsbanden met antivlooiemiddelen. Het is dus inderdaad een heel complex geheel.

De voorzitter dankt ook de heer Van Veen voor zijn inbreng.

3. VV-OPINIEVORMINGSNOTA'S

3.1 Voorjaarsnota 2024

Te vormen een beeld van /opinie over:

1. *de ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op de in november vast te stellen begroting 2025 en de richting om daarmee om te gaan.*

Hoogheemraad De Vries verzorgt een inleiding. Om Nederland klaar te maken voor een toekomst met meer wateroverlast door stortbuien, langdurige droogte en een steeds hogere Noordzee zijn verregaande aanpassingen in de ruimtelijke ordening nodig, zo staat te lezen in het rapport van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur. Die herinrichting vraagt om fundamentele keuzes qua ruimte. Volgens de raad ligt de oplossing in de manier waarop in Nederland ruimte wordt gebruikt. Het is bijvoorbeeld nodig om af te zien van permanente woningbouw op plekken die later mogelijk nodig zijn voor wateropslag of om aanpassingen aan de landbouw en de natuur te doen. Het komt neer op het omdraaien van de besluitvorming: eerst kijken naar de lange termijn en daarna keuzes maken voor het heden. Volgens de directeur van de raad, Jan Jaap de Graeff, lijken we onvoldoende te beseffen wat dat betekent.

Vervolgens gaat hoogheemraad De Vries verder in op de Voorjaarsnota. Die komt in de cyclus vóór het meerjarenprogramma en de begroting en is de opmaat naar de begroting. In mei zijn de effectenmiddelenmonitor en de jaarrekening besproken. Die stemden positief. In de toekomst komt er echter veel op Rijnland af. Dat betreft de klimaatscenario's, te droge en te natte periodes, piekbuien, de zeespiegelstijging, bodemdaling en de afname van de beschikbaarheid van zoetwater. Niet alles is meer technisch op te lossen. Op de lange termijn stijgen de kosten onvermijdelijk en een deel daarvan is niet inzichtelijk. Dit zijn onder andere kosten voor het watersysteem, de waterkwaliteit en de waterketen. Niet alle getallen zijn bekend. De prognose in het meerjarenprogramma is de beste inschatting die Rijnland nu kan maken. De investeringen voor de waterketen zullen groeien van 45% naar 70%. De hoogheemraad merkt hierbij op dat de waterketen groter is dan alleen de zuivering. De exploitatiekosten blijven ook stijgen en zullen al snel boven de 300 miljoen euro uitkomen. Er worden niet-beïnvloedbare kostenverhogingen verwacht door cao-verhogingen, netbeheerkosten, waterzuivering door burens en het moeten betalen voor klimaatbestendige zoetwateraanvoer. Andere stijgende kosten zijn gelukkig wel beïnvloedbaar, maar eigenlijk kunnen de zaken die het betreft, zoals digitalisering en beveiliging, niet meer overgeslagen worden. Ook baggermonsters wil Rijnland bijhouden om achterstanden te beperken. Qua assetmanagement betekent nu proactief handelen, besparen in de toekomst. Het toch in de toekomst laten vallen, betekent afwentelen op de volgende generatie en het volgende bestuur. De KRW-activiteiten worden nog geëvalueerd. Mogelijk zijn daar nog extra inspanningen nodig. Dit alles heeft effect op de kaders die de VV gesteld heeft voor de financiën van Rijnland. De VV wil qua schulden niet boven de 300% komen en het aandeel van de kapitaallasten niet boven de 34% laten stijgen. De lastendrukstijging zal waarschijnlijk hoger zijn dan de beoogde 10%. De niet-beïnvloedbare kosten bedragen nu al 8 à 10 miljoen euro. Dat is nu al meer dan de 10% die is ingecalculeerd in de meerjarenraming. Er zal een discussie gevoerd moeten worden over de toekomst. Bij de Voorjaarsnota kan het college zijn mening meegeven over de begroting voor 2025. Ambities verlagen betekent vaak zaken doorschuiven naar de toekomst. Een optie is de schuldlast laten oplopen tot ver boven de 300%. De hoogheemraad is van mening dat dat eigenlijk onacceptabel is en wijst erop dat dat boven het door de VV gestelde kader gaat. De exploitatie- en kapitaallasten zullen richting de 40% gaan. Met zo veel vaste kosten is het waterschap eigenlijk niet meer flexibel in het maken van aanvullend beleid. Vandaag zet Rijnland de koers uit voor 2031 en verder. D&H nodigt de VV uit om hierover mee te denken.

De heer Pardaan dankt de hoogheemraad voor het verhelderende betoog en voor de nota. De boodschap is bij de VVD-fractie geland. Zij zal één reactie geven voor alle commissies en doet dat tijdens de volgende vergadering.

Mevrouw Van Zantvoort dankt het college voor de helikopterview en voor de open benadering. Bij de BOD-commissie zal de PvdA-fractie ingaan op de financiële kant. Er zal geprioriteerd moeten worden qua bestaand beleid en nieuwe uitdagingen. Daartoe voelt zij zich nu nog niet in staat, aangezien het nu nog zo breed is. Kan de hoogheemraad op een ander moment wellicht op onderdelen nader informeren, qua aard en omvang van de effecten en de financiële gevolgen? Deze nota is te globaal voor de keuzes. Hoe ziet de hoogheemraad het vervolg voor zich?

Mevrouw Van Zantvoort vraagt verder aandacht voor het baggeren en de grote wateroverlast van de afgelopen maanden. Baggeren zou meer prioriteit mogen hebben. Hoogheemraad Straathof heeft, ook in de media,

aangegeven dat de huidige aanpak en de bergingscapaciteit in de sloten niet meer voldoen. Wat betekent dit volgens hem voor de begroting?

De heer Minnee wijst erop dat dit een opinievormende nota is. Volgens hem is er nog een andere knop om aan te draaien. Hij roept om op inderdaad naar de lange termijn te kijken. Het betreft clusterproblemen die niet alleen op het bordje van Rijnland zouden moeten komen. Er kan wellicht ook landelijk of op provinciaal niveau gekeken worden naar subsidies et cetera. Zijn die mogelijkheden voldoende uitgeput? Misschien moet een en ander worden opgerekt in verband met de dermate groeiende problemen, en niet alleen de tarieven alsmaar verhoogd. Op een gegeven moment moeten er aan het Rijk middelen bij worden gevraagd, aangezien deze problemen niet meer horen bij de kerntaken van het waterschap. Verder is hij van mening dat deze nota klopt.

Mevrouw Mols bepleit allereerst dat in het stuk "muskusrattenbestrijding" had moeten staan in plaats van "muskusrattenbeheer".

Daarnaast is zij erg blij met het betoog van de hoogheemraad. Ze sluit zich aan bij de woorden van de andere VV-leden. In ieder financieel stuk staan meer risico's en stijgende kosten. De vraag is telkens: wil je dat ingezetenen nu of in de toekomst meer gaan betalen, of zullen we minder ambitie tonen? Bepaalde kosten zullen nu eenmaal gemaakt moeten worden met het oog op de veiligheid en de toekomstbestendigheid. Mevrouw Mols draagt enkele oplossingsmogelijkheden voor. Met de nieuwe Omgevingswet heeft het waterschap meer verantwoordelijkheid maar ook een kans gekregen van het Rijk. Het Rijk bepleit ook dat water en bodem echt sturend moeten zijn in ruimtelijke keuzes. Een vijfde optie om om te gaan met de stijgende kosten, is haars inziens het veel sterker oppakken van de rol van het waterschap in de ruimtelijke ordening, om zo toekomstbestendig waterbeheer mogelijk te maken. Dit kan bijvoorbeeld door de waterschapsverordening anders in te steken.

Daarnaast ziet zij een kans om te sturen door een veel sterkere en explicietere lobby. Als ingezetenen zich geen zorgen maken, gebeurt er ook niks. Zij vraagt zich af of Rijnland de noodklok harder moet luiden en hoort graag een reactie van het college en de mede-VV-leden op haar vragen.

Ook vraagt zij of hoogheemraad Verkleij-Lemmers ervoor voelt hierover een beeldvormende sessie te houden, vooruitlopend op de aanpassingen in de waterschapsverordening. Hoe ver reiken de bevoegdheid en de verantwoordelijkheid van het waterschap sinds deze omgevingswet?

De heer Burger zegt te zijn geschrokken van de nota, al was het natuurlijk geen complete verrassing. Het betreft uitdagingen die landelijk spelen. Hij vraagt of het gezien het belang en het overkoepelende karakter van de nota niet mogelijk was geweest deze nota in één keer in de VV te behandelen in plaats van in de drie afzonderlijke commissievergaderingen. Wellicht is dit een suggestie voor de toekomst.

Niet alles zal met technische maatregelen opgelost kunnen worden. Met medeoverheden zal gekomen moeten worden tot een andere ruimtelijke ordening. Mensen zijn daarvan nog steeds onvoldoende doordrongen. Er komen moeilijke keuzes aan als we de aarde op een redelijke manier willen overdragen aan de toekomstige generaties. Voor het CDA is "rentmeesterschap" een kernbegrip. Het CDA zal iedereen erop wijzen dat een heel andere benadering van de ruimtelijke ordening nodig is. Er moet ook goed worden omgegaan met de financiën en de oplopende kosten. Hij wijst erop dat deze onderwerpen lastig te verenigen zijn.

Veel toekomstige kosten zijn nog niet duidelijk. Dit gaat misschien wel om tientallen miljoenen. Aan de waterschappen worden onder meer flinke bijdrages gevraagd voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma en het Deltaprogramma Zoetwater. Moet dit zowel qua beleid als qua financiën niet meer vanaf het landelijke niveau komen?

De hoogheemraad heeft een overzicht gegeven van de wijzigingen in de meerjarenbegroting 2024-2027 tot mei. Zijn er sindsdien wijzigingen opgetreden die het geschetste plaatje beïnvloeden? Of zijn er nog wijzigingen te verwachten?

De heer Burger vindt het voorts te prijzen dat D&H al in deze fase met deze nota komt en vraagt om deze werkwijze voort te zetten. Hij voelt zich als VV-lid goed betrokken bij de processen.

Wat betreft de inhoud van de nota moet er aan de knoppen gedraaid worden. Het is allemaal nog niet heel concreet en dus lastig. In ieder geval wil het CDA geen zaken afwentelen op de toekomst. Voor de makkelijkste oplossingen krijg je later dubbel de rekening, en dat is juist niet de bedoeling.

De heer Van der Slot is van mening dat de coalitieafspraken op een sobere en doelmatige manier volgehouden moeten worden en dat er moet worden bezuinigend waar mogelijk. Er moet vooral op de beïnvloedbare kosten gelet worden. Het is moeilijk om het reële klimaatscenario te volgen. Zijn eigen bedrijf had vorig jaar een matige oogst door droogte en dit jaar juist door te veel water. Hieruit blijkt dat het goede pad kiezen ontzettend

moelijk is. Hij wijst er verder op dat de laatste 100 jaar de zeespiegelstijging slechts 21 centimeter is geweest en we ons dus niet bang moeten laten maken door cijfers over de verwachte zeespiegelstijging.

De heer Krantz dankt de hoogheemraad voor de duidelijke Voorjaarsnota. Hij kan zich verder bij bijna alle eerdergenoemde punten aansluiten. Hij wijst erop dat deze nota zeer hoogover gaat qua wat er op ons afkomt. Dat maakt het lastig in te schatten aan welke knoppen er gedraaid kan worden. Hij spreekt de behoefte uit dit nog een keer met elkaar te bespreken op een goede manier. Met welke investeringen kunnen we nog aan de slag? Is van de omliggende waterschappen bekend hoe zij hiermee omgaan in hun begroting? Zou hier niet landelijk op gehamerd moeten worden? Het voelt alsof de waterschappen tegen een rampjaar aan het aanlopen zijn.

De heer Stuurman ziet de Voorjaarsnota als een grote winstwaarschuwing. Welke van de drie traditionele knoppen heeft de voorkeur? Zijn collega zal bij de BOD-vergadering terugkomen op de schuldenlast en de belastingtarieven. Wat betreft de ambities stelt hij dat soberheid en doelmatigheid buiten kijf staan. "Minder doen aan onze opgaven" noemt hij tricky. Wat zijn onze opgaven? Het zal vooral neerkomen op het veranderen van onze opgaven. Veel zaken zijn op een gegeven moment niet meer technisch op te lossen en het waterschap heeft de plicht om de kerntaken op peil te houden. De insprekers gaven ook aan hoe complex de wereld is geworden. Het waterschap kan niet achter de veranderingen aan blijven hobbelen en maar blijven verhogen, pompen en zuiveren terwijl de rest niet veel verandert. Fundamentele heroverwegingen zijn volgens AWP nodig. Er moet gestopt worden met het bouwen in de laagste delen van Nederland, want het waterschap zal daar moeten blijven pompen. Misschien moeten we met elkaar meer wateroverlast accepteren of beperkende maatregelen nemen. Dat zijn andere knoppen dan die in de nota genoemd worden. Er zal naar de langere termijn gekeken moeten worden. Over de waterkwaliteit leest de heer Stuurman slechts anderhalve regel, terwijl dat een complex punt is. Alleen maar kijken naar de kosten op basis van wat we nu doen, maakt het ook een lastig verhaal voor de toekomst. Hij is van mening dat de begroting voor 2025 op deze manier niet scherp in beeld komt. Hij raadt aan scherp te blijven op de kosten en de kerntaken. Er moet tegelijkertijd worden nagedacht over de steeds complexere toekomst.

De heer Van Ginkel heeft hier niet veel meer aan toe te voegen. Ook zijn collega zal hier bij de BOD-commissie nader op ingaan. Hij haalt aan dat het waarschijnlijk onafwendbaar is dat er steeds meer betaald moet worden, maar wellicht is er in het verleden te lang te weinig betaald.

De heer Van der Vlist benoemt ook dat er al veel gezegd is. Ook wat hem betreft wordt de discussie bij de BOD-commissie en in de VV verder opgepakt.

Hoogheemraad De Vries benoemt dat de zorgen over de betaalbaarheid overheersen. De voorzitter van de Unie van waterschappen heeft gemeld dat de waterschapkosten door de toenemende activiteiten weleens kunnen verdubbelen in de komende jaren. Dat onderbuikgevoel heerst ook binnen de andere waterschappen. Door de klimaatproblematiek krijgen de waterschappen een takenpakket dat om hele grote inspanningen vraagt. De komende jaren kunnen we nog met het voorstel uit de voeten, maar vanaf 2031 wordt echt de rekening betaald. De kapitaallasten ten gevolge van investeringen zijn dan bijna niet meer te dragen voor het waterschap. Deze nota is ook globaal bedoeld, om zo op een hoger level samen na te denken. De hoogheemraad roept op om eerst naar de toekomst te kijken om te bepalen welke maatregelen er nu moeten worden getroffen.

Mevrouw Van Zantvoort wijst erop dat de hoogheemraad nu al vraagt om duiding, en niet alleen bij de begroting. Deze nota is zeker nuttig, maar op basis hiervan kan de VV nog geen richting aangeven. Zij spreekt de bezorgdheid uit dat het college in het najaar met eigen oplossingen komt, zonder de VV vooraf te hebben kunnen consulteren.

Hoogheemraad De Vries zegt wel op dezelfde lijn te zitten als mevrouw Van Zantvoort. Naar zijn idee wordt de lijn die vorig jaar goed bevalen is, nu opnieuw ingezet; er wordt vroegtijdig met de VV op pad gegaan richting een begroting. Hij meldt dat eind september de eerste sessie zal zijn en de begrotingsbehandeling in november. **(toezegging.)** Er is dus nog ruimte. Globaal is de vraag: ziet de VV dat de stapeling van maatregelen noodzakelijk is? Het Hoogwaterbeschermingsplan rust op nationale solidariteit. De rijksoverheid draagt daarbij 50%, het individuele waterschap 10% en collectief is dat 40%. De klimaatscenario's wijzen uit dat het voor Rijnland

waarschijnlijk van 13 naar 26 miljoen euro zal gaan. Dit betreft solidariteit om de primaire keringen op hoogte te houden.

De schriftelijk vragen van Water Natuurlijk over subsidies zullen vóór de VV schriftelijk worden beantwoord.

(Toezegging.) Het is de inzet van het college om maximaal gebruik te maken van subsidies.

De hoogheemraad dankt mevrouw Mols voor de terechte opmerking over de muskusratten.

De hoogheemraad is van mening dat "de veroorzaker betaalt" van toepassing is bij bouwprogramma's. De Gnephoek is bijvoorbeeld een ontwikkelingsgebied bij Alphen aan den Rijn waar woningbouw gepleegd wordt. De verschillende overheden hebben heel goed afgesproken wat hier wel en niet kan en wie ervoor betaalt. De Omgevingswet geeft inderdaad instrumenten die benut moeten worden om zaken mogelijk te maken, met daarbij de financiële lasten neerleggen waar ze horen. De nieuwe wet, die per 1 januari 2026 wordt ingevoerd, geeft handvatten om ten aanzien van de kostentoedeling beter te sturen. Rijnland pakt zijn taak vanuit de Omgevingswet krachtig en zelfverzekerd op. De hoogheemraad steunt het pleidooi voor een lobby van ganser harte. Hij luidt liever geen noodklokken, maar wil graag de uitdaging oppakken om met elkaar goede oplossingen te vinden.

De hoogheemraad antwoordt aan de heer Burger dat de Voorjaarsnota na de behandeling in de commissies ook in de VV behandeld wordt. De Voorjaarsnota wordt te belangrijk geacht om als hamerstuk af te doen. Verder is hij blij met de opmerking dat je kosten niet moet afwentelen.

De hoogheemraad herhaalt dat de nota ook hoogover bedoeld is. Het is inderdaad goed om vijftien jaar vooruit te kijken. Daar hoort ook een portemonnee bij.

Hij berijpt de opmerking van de heer Stuurman over de winstwaarschuwing. Hij is het ermee eens dat we de ruimte anders moeten inrichten en misschien hogere risico's moeten accepteren. Dat is om de zaken betaalbaar te houden en om te kunnen blijven leven in dit gebied.

Hoogheemraad Straathof beantwoordt de vraag van mevrouw Van Zantvoort over baggeren, dat zij in verband bracht met de zware wateroverlast. Hij stelt dat dat verband er niet per definitie is. In geen enkele situatie kwam het water niet bij het gemaal. Er was wel te veel water. De inspreker heeft duidelijk gemaakt waarmee Rijnland qua baggeren te maken heeft. Er is ambitie, maar het blijft een struggle. Er zijn kaders waaraan Rijnland dient te voldoen. De buraps geven aan goed op stoom te zijn, maar het is taai om de ambitie te halen. De baggeraanwas is meer een waterkwaliteitsissue. De waterondiepte zorgt in combinatie met langdurige droge periodes voor problemen. Daarop heeft Rijnland via de KRW te acteren.

Hoogheemraad Verkleij-Lemmers licht toe dat de coalitie het ermee eens is dat Rijnland zijn rol in de ruimtelijke ordening meer moet oppakken en dat een fundamentele verandering nodig is. Als een van de weinige waterschappen heeft Rijnland een portefeuille water en bodem sturend. Hiermee is hoogheemraad Verkleij-Lemmers de afgelopen periode veelvuldig bezig geweest, zeker wat betreft de ruimtelijke puzzels bij de provincies. Water en bodem sturend heeft daarin een prominente plaats. Er wordt gekeken of er een modelverordening kan worden gemaakt voor de klimaatmaatregelen die Rijnland al heeft ingesteld. Ook vanuit de Unie is daar belangstelling voor. Rijnland loopt voorop, aangezien Rijnland al een instrument heeft om te sturen bij het bouwen. Daarnaast kijkt Rijnland met de universiteiten van Utrecht en Leiden naar de breedte van het instrumentarium, kijkende naar de Waterschapswet en de Omgevingswet. Rijnland heeft ook toegezegd een nieuw traject in te gaan om te kijken welke ambitie nog meer mogelijk is binnen de waterschapsverordening. Hiertoe is op 5 februari 2025 een trendsessie gepland over water en bodem sturend met daaropvolgend een ronde over de toekomstbestendigheid van het watersysteem van Rijnland. Op 9 juli 2025 zal dat leiden tot besluitvorming. Verder meldt zij dat de dijkgraaf heel druk bezig is met het punt waterbewustzijn. Zelf houdt zij maandelijks een blog bij op LinkedIn over water en bodem sturend. Zij staat open voor een gesprek over andere punten.

Tweede termijn.

De heer Burger legt uit dat het hem bekend is dat de Voorjaarsnota ook in de VV behandeld wordt. Met zijn eerdere opmerking bedoelde hij te vragen waarom dit niet in één keer kon, in plaats van ook gefragmenteerd. Zijn laatste vraag betrof eventuele wijzigingen aangaande deze nota sinds mei.

De heer Van der Slot geeft aan behoefte te hebben aan uitleg over het volgen van klimaatscenario's. Kan hierover een vergadering belegd worden?

Mevrouw Mols dankt de hoogheemraden voor de beantwoording. Ze vindt het fijn te horen dat hoogheemraad De Vries voortaan de term "muskusrattenbestrijding" zal gebruiken. Zij vindt het prima om ook meer mee te gaan met zijn bewoordingen en de voorliggende problemen "uitdagingen" te noemen. Mevrouw Mols vraagt zich echter wel af of Rijnland genoeg doet in het kader van de omgevingswet. Wat betreft de Gnephoek is geconstateerd dat de huidige situatie vrij onmogelijk is en toch wordt er meegewerkt aan bouwen in diepe polders. Betalen de woningeigenaren of het Rijk de kosten bij schade of ook de kosten die het waterschap maakt om de diepe gebieden droog te houden? Zij zou graag zien dat Rijnland nog meer lef toont en "nee" zegt bij onmogelijke keuzes. Zij vraagt aan hoogheemraad Verkleij-Lemmers of het mogelijk is meer inhoudelijke informatie te ontvangen over de instrumenten en gesprekken met betrekking tot de samenwerking en de winst die wordt geboekt bij de ruimtelijke puzzel. De Partij voor de Dieren zal zeker nadenken over ideeën voor meer communicatie.

De heer Minnee komt terug op de vierde knop. De hoogheemraad verwijst naar de beantwoording van de technische vragen, maar het gaat hem veel meer om het opnemen van een langetermijnstrategie. Waar kunnen we extra geld halen? Wat kan Rijnland zelf nog dragen? Wat zou meer landelijk kunnen? Hij zou graag meer verdeelsleutels zien zoals genoemd in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma.

Hoogheemraad De Vries zegt aan het college te zullen meegeven met de fractievoorzitters te bespreken hoe zij in het vervolg de behandeling van de Voorjaarsnota zouden willen zien.

Voor het eind van dit jaar staat voor de VV al een bijeenkomst gepland over de uitkomst van de klimaatscenario's.

Mogelijk zal bij de begroting kunnen worden aangegeven aan welke activiteiten Rijnland gaat deelnemen die een ander betaalt.

Hoogheemraad Verkleij-Lemmers komt terug op de Gnephoek. Door de voormalige deltagelcommissaris is gevraagd om vooraf te toetsen en om expertise te delen. Daar zijn randvoorwaarden uitgekomen: hoe kan het wel? Die randvoorwaarden zijn overgenomen in het advies aan de minister en worden vermeld in de bestuurlijke overeenkomst. Rijnland heeft bedongen dat de dijkverzwaring die nu nodig is om van een agrarische bestemming naar bebouwing te gaan, betaald wordt uit het project. De adviseringskosten voor de komende periode worden door de gemeente Alphen betaald. Zij benadrukt dat dit een unieke en nieuwe situatie is. Zij heeft in een NOS-interview haar visie op de Gnephoek gegeven naar aanleiding van een rapport van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur. Zij zal de link naar het radiofragment doorsturen naar de VV (**toezegging**). Andere waterschappen kijken ook hoe Rijnland dit doet. Een workshop over water en bodem sturend verzorgd door een ambtenaar van Rijnland op het aanstaande VNG-congres was ook als eerste volgeboekt.

De vraag van de Partij voor de Dieren over de inbreng van Rijnland in de ruimtelijke puzzel zal schriftelijk worden beantwoord. (**toezegging**)

Hoogheemraad De Vries meldt aan de heer Burger dat er sinds mei nog geen wijzigingen op de nota zijn.

De heer Van Egmond wijst erop dat natuur een steeds groter onderdeel wordt van het geheel, wat samengaat met andere tarieven. Er zal landelijk besproken moeten worden of er een bijdrage mogelijk is om de watersystemen te onderhouden. Wellicht moet het punt van de KRW ook met andere waterschappen worden opgepakt, om zo ruimte te creëren. Dat wil niet zeggen dat slechter water gewenst is, maar wel een meer realistische normering. Verder heeft hij, ook van de inspreker, gehoord dat er problemen ontstaan bij het aangaan van baggerwerk. Uiteindelijk is daar, ook vanuit Rijnland, veel juridische capaciteit voor nodig. Hij vraagt of dergelijke trajecten beter uitwerken kunnen worden, om zo die kosten en de toestanden eromheen te beperken.

Hoogheemraad Schouffoer licht toe dat er bij de herziening van het belastingstelsel uiteraard een koppeling is gemaakt tussen de werkzaamheden ten behoeve van natuurterreinen en het tarief.

De normering en de maatregelen rondom de KRW worden constant bestudeerd. Dit najaar komen de resultaten van de tussenevaluatie en van een juridische scan wat betreft de verantwoordelijkheden. Vervolgens wordt met de VV gekeken of aanvullende maatregelen nodig zijn.

De voorzitter concludeert dat er nog voldoende gelegenheden komen om op de onderwerpen uit de Voorjaarsnota terug te komen, ook in de komende VV. Eind september komt er een vervolg op deze sessie. Er

komen nog antwoorden op de schriftelijke vragen van Water Natuurlijk. Op de ruimtelijke puzzels zal in een TKN-memo worden teruggekomen door hoogheemraad Verkleij-Lemmers, na de VV.

De voorzitter schorst de vergadering voor vijf minuten.

4. VV-BESLUITVORMINGSNOTA'S

4.1 AQUON - Begroting 2025 en zienswijze Rijnland

Voorgesteld besluit:

1. *Vast te stellen de zienswijze op de ontwerpbegroting 2024 van GR AQUON.*

Mevrouw Mols wil graag van de hoogheemraad vernemen wat AQUON doet om de laboratoriumwerkzaamheden te verduurzamen. In laboratoria wordt veel gewerkt met wegwerponderdelen. In sommige Nederlandse laboratoria worden inmiddels meer circulaire mogelijkheden bekeken. Als overheid is het belangrijk het goede voorbeeld te geven en de doelen uit het Klimaatakkoord en het Grondstoffenakkoord na te streven. Zet AQUON zich in voor verduurzaming, en zo ja hoe? Mocht AQUON zich nog niet inzetten voor circulaire laboratoriumonderdelen, dan zou zij dit onderwerp graag toevoegen aan de zienswijze.

De heer Krantz constateert dat deze GR weer iets meer gaat kosten, net zoals alle gemeenschappelijke regelingen. Hij vraagt of de ontwikkeling van de puntprijs aan de markt wordt getoetst. Op welk moment wordt een marktpartij goedkoper? Wat zijn de mogelijkheden van Rijnland om de prijzen in de hand te houden? Differentieert AQUON tussen de makkelijke en veel voorkomende onderzoeken en de andere onderzoeken?

De voorzitter wijst erop dat de vragen van mevrouw Mols en de heer Krantz ook technisch hadden kunnen worden gesteld.

De heer Stuurman noemt de begroting voor deze GR fors, en de zienswijze hierop heel kort. In de beantwoording van de technische vragen heeft hij gelezen dat zo'n zienswijze een laatste middel is om nog invloed uit te oefenen. In deze zienswijze wordt een opmerking over de stijging van de uitgaven gemaakt. Ook in de besluitnota worden allerlei prijsstijgingen genoemd. Er wordt echter expliciet vermeld dat de nieuwbouw hier niet aan heeft bijgedragen, wat wel een spannend punt was. Het profiteren van de centralisatie en de nieuwbouw komt nu nog niet echt uit de verf. Hij vraagt de hoogheemraad of er zelfs nog een zorg is over de opbrengsten van de centralisatie en de nieuwbouw. Of zijn we overtuigd van de besparingen op dat punt? En waarom wordt de nadruk gelegd op de personele lasten? Dient de VV nog iets te weten?

Hoogheemraad Schouffoer dankt voor de vragen. Feit is dat er duurzaamheidsbewustzijn is bij AQUON. Er staat nu een veel duurzamer pand en centralisatie leidt ook tot verduurzaming. De logistiek is geoptimaliseerd en een deel van de gebruikte energie wordt zelf opgewekt. Hij zegt toe na te gaan wat AQUON nog meer doet aan verduurzaming, qua plastic en grondstoffen. **(toezegging.)**

De vraag of de prijzen aan de markt getoetst worden, vindt de hoogheemraad echt een technische vraag. Hij antwoordt alvast kort dat de afstand minder groot is dan hoe het lijkt bij een GR. In 2009 is besloten tot samenwerking, wat al een kostenvoordeel met zich meebrengt. Bij de GR zit een gebruikersplatform en een platform van eigenaren. Vanuit de eigenarenrol voert elk waterschap heel intensief overleg over de bedrijfsvoering en de prijsstelling. Uit de beantwoording van de technische vragen blijkt al dat er winst zit in het uitvoeren van bulkmetingen ten opzichte van het zelf uitvoeren van metingen. De waterschappen kijken of AQUON de ontwikkelingen goed volgt. De nieuwbouw is ingegeven door de businesscase op het gebied van efficiëntie. Binnen de directie van AQUON wordt gediscussieerd over de vraag of er toekomstige metingen zijn die om nieuwe apparatuur en kennis vragen. Wanneer wordt het voordeliger om die metingen uit te besteden? Hoe specialistisch zijn die metingen? Deze technische gang van zaken wordt getoetst door het platform van eigenaren. Er wordt door het platform ook gekeken hoe efficiënt AQUON werkt. Hoe kan AQUON aan de meetvragen blijven voldoen? In de zienswijze wordt gevraagd in hoeverre AQUON de beloftes van de efficiencyverbetering en kostprijsontwikkeling waarmaakt. De afgelopen twee jaar is dat getoetst aan de hand van de businesscase van de nieuwbouw. Centralisatie zou leiden tot kostenvermindering. Het gebouw is bijna klaar en zal vanaf december 2024 in gebruik worden genomen. De bouw verloopt volgens planning en blijft voldoen aan de initiële businesscase. De puntprijs zal hierdoor niet stijgen. De verwachting is dat de kosten zullen dalen. In de zienswijze wordt gevraagd om in de programmabegroting meer transparantie te geven over

hoe de puntprijzen eruit zouden zien zonder ontwikkelingen als de nieuwbouw. Dat is de vraag achter de vraag die nu wordt gesteld. Hij benadrukt dat er geen zorgen zijn over de centralisatie en de nieuwbouw. Het centraliseren heeft ook invloed op het personeel en de personeelskosten. Personeel moet vanaf december of januari van Leiden en Tiel naar Houten. Er wordt gekeken hoe daar op een goede wijze mee om te gaan. Binnen het bestuur van AQUON bestaan daar positieve gevoelens over. Dat programma verloopt naar wens. Toch blijkt het personeel het meest stuurbaar. Op de nieuwe locatie staan grotere machines. Er zijn wellicht minder mensen nodig. De hoogheemraad zou in de toekomst meer willen weten over hoe er wordt omgegaan met het personeelsverloop.

Tweede termijn.

De heer Stuurman vindt het antwoord van de portefeuillehouder helder. Hij vraagt of deze boodschap ook klip-en-klaar is voor de directie van AQUON, die hier natuurlijk mee aan de slag moet.

Hoogheemraad Schouffoer vermoedt dat dat het geval is. Hij zal daar anders zelf voor zorgen in het dagelijks bestuur van AQUON, waarin hij namens het algemeen bestuur de belangen van de waterschappen vertegenwoordigt.

De voorzitter herhaalt de toezegging om na te gaan wat er nog meer gebeurt qua duurzaamheid en de middelen die AQUON gebruikt.

De voorzitter concludeert daarop dat dit agendapunt als hamerstuk kan worden doorgeleid naar de VV.

5. SCHRIFTELIJKE MEDEDELINGEN

5.1 Beantwoording bestuursvragen Watermetingen

De heer Van Egmond reageert in de plaats van de heer Van Roon op de beantwoording van de op 28 maart gestelde vragen. Hij noemt het antwoord op vraag 1 een schoolvoorbeeld van een ontwijkend antwoord. Het is naar zijn mening begrijpelijk dat hier gevraagd wordt wat de invloed van de inlaat van gebiedsvreemd water op het gebied is.

In het antwoord op vraag 2 worden diverse stoffen genoemd die Rijnland meet en die Rijkswaterstaat meet; allemaal metingen op Nederlands grondgebied. Neemt Rijnland ook kennis van de metingen die RIWA-Rijn in Nederland en bijvoorbeeld Duitsland doet? Dit is om te vergelijken welke stoffen van grote afstand onze kant op komen en wat de bron is van deze vervuiling. Is Rijnland bereid ook deze gegevens mee te nemen met de KRW bij de Najaarsnota, zodat meer inzichtelijk wordt waar welke vervuiling vandaan komt?

In het antwoord op vraag 3 schrijft de hoogheemraad dat het per stof verschilt of het inlaatwater schoner of vervuiler is dan het water in onze boezem. De concentraties stikstof en fosfaat in de Hollandse IJssel zijn vergelijkbaar met die in onze boezem. Is hieruit te concluderen dat het voor deze stoffen goed gaat in onze boezem? De geneesmiddelenwaarden liggen boven de detectielimiet, maar hier is echter nog geen norm voor, zo staat geschreven. Is de hoogheemraad het met BBB eens dat de KRW-richtlijn achterhaald is en dat de focus niet op nutriënten moet liggen maar op medicijnresten, contrastvloeistof en pfas? Is de hoogheemraad ook van mening dat laatstgenoemde stoffen een veel groter gevaar vormen voor de volksgezondheid dan nutriënten? Is Rijnland bereid om met de Unie van Waterschappen naar Brussel te gaan om om aanpassingen van de KRW te vragen qua prioritering van stoffen en om te vragen dat de KRW de bescherming van de volksgezondheid als doel gaat stellen en dat de norm, de waarde en het tijdpad worden aangepast?

Naar aanleiding van het antwoord op vraag 4 vraagt de heer Van Egmond om de KRW te evalueren bij de Najaarsnota.

Wat betreft de antwoorden op de vragen 5 en 6 wacht hij de nota af. Wat hem betreft mag de beantwoording ook schriftelijk en kan dit agendapunt op die manier worden meegenomen naar de VV.

De heer Burger sluit zich aan bij de suggestie om het voorgaande te behandelen als een set technische vragen die vervolgens als memo naar de VV gaat.

De heer Pardaan ziet de vragen als een sympathieke poging van BBB om grip te krijgen op de uitermate weerbarstige problematiek van de KRW, waarbij alle overheden over elkaar heen tuimelen. Hij memoreert dat dit punt in 2021 ook al in de VV aan de orde is geweest, naar aanleiding van het rapport van de Rekenkamercommissie. Dat betrof specifiek de vraag hoe de VV het meest effectief in contact kan blijven met

het dagelijks bestuur. Dat leidde tot de oprichting van een klankbordgroep, die weer is gesneuveld bij de nieuwe zittingsperiode. De heer Pardaán pleit voor het herstel van die klankbordgroep. Dat was namelijk een vruchtbare manier om in een informelere sfeer informatie te delen, om zo te komen tot oplossingen met een breed draagvlak. Er is een gemeenschappelijk belang om de KRW te tackelen. Kan de hoogheemraad binnen de VV inventariseren of hier belangstelling voor is, en zo ja wie zitting zouden willen nemen in de klankbordgroep?

Mevrouw Van den Broek is van mening dat er vanuit de organisatie al veel inzet wordt gepleegd om de VV zo veel mogelijk te informeren over onder andere de KRW. Zij is verbaasd dat er steeds ballonnetjes worden opgegooid voor een andere systematiek, ook bij deze heldere antwoorden. Zij stelt dat het tijd wordt de informatie als zodanig te accepteren en daarop besluiten te nemen. Zij vindt het lastig dat er wederom twijfel wordt gezaaid.

Mevrouw Van Rooten stelt voor om de aangekondigde tussenevaluatie van de KRW in het najaar af te wachten en om dan te kijken hoe het ervoor staat qua normering en verantwoordelijkheid. Op dit moment lijkt een klankbordgroep haar voorbarig.

De voorzitter herhaalt dat de vragen als technische vragen worden doorgestuurd.

Hoogheemraad Schouffoer betreurt het dat de eerdere schriftelijke beantwoording als "ontwijkend" wordt gekwalificeerd. Het college doet namelijk zijn best om technische vragen en bestuursvragen zo goed mogelijk te beantwoorden. Verder blijkt er dus een aantal onduidelijkheden te zijn. Er is bekend wat bij Lobith ons land binnenkomt. Als daar behoefte aan is, kan ook de link met die informatie gestuurd worden. Rijkswaterstaat houdt in de gaten of er stoffen uit het buitenland komen waarvan wij in Nederland last hebben. De grote rivieren moeten ook aan de Kaderrichtlijn Water voldoen. In de beantwoording van de vragen zit overigens een link naar de factsheets over de oppervlaktewaterkwaliteit van de Hollandsche IJssel. Alle gegevens van alle rivieren zijn in die factsheets te vinden. Misschien is het wat onoverzichtelijk, maar met zoeken op "Gouda" en "Lobith" zijn de stoffen te vinden. Dit is bij de vorige VV ook reeds meegedeeld. Er wordt veel gemeten en er is bekend wat er waar in komt. Het water dat uit de Hollandsche IJssel in onze boezem komt is relatief schoon. Vanuit de polders worden nog veel middelen toegevoegd aan onze boezem. Het betreft veel stoffen die nog niet aan de norm voldoen. Er zijn inderdaad ook stoffen waarvoor er nog geen norm is, zoals bepaalde medicijnresten. In de KRW staan minder stoffen dan dat er gemeten worden. Hierop zal later worden teruggekomen in deze vergadering.

De hoogheemraad hoort de heer Van Egmond zeggen zorgen te hebben over de volksgezondheid. Instanties als de GGD en het RIVM zijn hiermee bezig en nemen hun verantwoordelijkheid. Als normering nodig is, wordt daaraan gewerkt. Er is momenteel inderdaad discussie over de pfas-stoffen. Rijnland wordt ook geconfronteerd met de vraag naar normering voor pfas. Er wordt nu in de rapportages gewerkt met voorlopig normen. De hoogheemraad wijst erop dat de zaken uit elkaar gehouden moeten worden: hebben we het over de KRW of over de algemene waterkwaliteit? En: hebben we het over gevaar voor ons watersysteem of over aanvullend gevaar voor de volksgezondheid? Hij zegt toe de technische vragen te zullen beantwoorden, zo mogelijk voor de VV. **(toezegging.)**

De klankbordgroep is inderdaad opgeheven. Het werk was gedaan. Het is een interessante vraag of het mogelijk is de klankbordgroep weer in te stellen. Die overweging is in de eerste plaats aan de VV zelf. Binnen zo'n klankbordgroep is inderdaad makkelijk informatie uit te wisselen. Een nadeel is dat de VV-leden die toetreden tot de klankbordgroep allemaal meer deskundig raken op het gebied van de KRW dan de andere VV-leden. Er moet worden gezocht naar een evenwicht. Er is al een programma met een aantal bijeenkomsten over de KRW gepland. Daarover ontvangt de VV in de week na deze vergadering een TKN-memo. De eerste bijeenkomst is in de ochtend van 3 juli 2024. Mocht na zelfonderzoek blijken dat binnen de VV de wens voor een klankbordgroep leeft, dan zal het college daar uiteraard aan meewerken.

De voorzitter constateert dat er geen behoefte is aan een tweede termijn. De hoogheemraad heeft de toezegging gedaan de technische vragen te beantwoorden. De heer Pardaán heeft als "huiswerk" om te onderzoeken of er draagvlak is voor de klankbordgroep. Zij herhaalt dat er een TKN-memo volgt in de week na deze vergadering.

5.2 Beantwoording bestuursvragen Dinoterb en VV TKN-memo Gewasbeschermingsmiddelen bollenteelt

Mevrouw Van den Broek dankt de hoogheemraad voor de beantwoording van de vragen en de TKN-memo. Zij begint met de terminologie. "Gif" mag niet, want dan zou het over verboden middelen gaan. Helaas worden inmiddels verboden middelen echter nog steeds gevonden in het water en de leefomgeving. Zij wijst erop dat "gewasbeschermingsmiddelen" alleen het gewas beschermen. De natuur, de insecten, de waterkwaliteit en de volksgezondheid worden er in ieder geval niet door beschermd, integendeel. Bestrijdingsmiddelen zijn overal, altijd, zo kopt een artikel naar aanleiding van het burgeronderzoek Meten=Weten. In de onderzoeksgebieden in Drenthe en Gelderland worden meer dan 70 middelen aangetroffen, ook in kwetsbare natuurgebieden, waarvan 22 verboden middelen.

De voorzitter vraagt mevrouw Van den Broek om meer te focussen op de beantwoording van de vragen.

Mevrouw Van den Broek komt terug op de vragen van de Partij voor de Dieren rondom dinoterb. In Noord-Holland is op twaalf plekken dinoterb gevonden in het oppervlaktewater en D&H stelt in de memo dat er geen aanwijzingen zijn dat dinoterb en fenchloorfos illegaal gebruikt zijn in het bollengebied van Rijnland. De Partij voor de Dieren-fractie vraagt of deze stoffen voorkomen in de wateren van Rijnland, en zo ja welke stoffen, waar en in welke hoeveelheden. Dan kunnen de ingezetten geïnformeerd worden, en hopelijk gerustgesteld. Drie metingen uit 2003 en 2004 vindt zij erg mager. In september zou zij graag een memo ontvangen over hoe Rijnland de onderzoeksresultaten van Hollands Noorderkwartier interpreteert en over de vraag of er aanleiding is om ook in Rijnland metingen te gaan verrichten.

Rijnland monitort op de chemische stoffen uit de KRW en de gegevens van het agrarisch meetnet in de bestrijdingsmiddelenatlas. Tegelijkertijd is er geen inzicht in welke middelen en welke hoeveelheden gebruikt worden. Alleen de NVWA heeft inzicht in de spuitboekhoudingen. Kan de hoogheemraad toelichten of en hoe de metingen van Rijnland afgestemd worden met de NVWA? Dit betekent het koppelen van de signalering van stoffen aan de bron met data. Als dit niet gebeurt, is de hoogheemraad dan van mening dat daar meer op zou moeten worden ingezet?

In antwoord op de vraag of het college bereid is om metingen te doen naar pfas-houdende middelen in het water wordt gesteld dat er 25 pfas-houdende middelen zijn waarvan er 13 worden gemeten. Het ministerie van LNV geeft in antwoord op vragen van de landelijke PvdD-fractie echter aan dat er 105 toegelaten middelen zijn die pfas bevatten. Hoe is dat verschil te verklaren? Is het geen tijd voor een hermeting? De Partij voor de Dieren waardeert de TKN-memo en de inzet van Rijnland en is zich bewust van de inzet vanuit de landbouw- en bollensector om het middelengebruik te verminderen. Dat neemt niet weg dat de overheid een zorgplicht heeft. Als niet alle risico's in kaart gebracht zijn maar er wel veel signalen zijn dat er iets misgaat, geldt toch het voorzorgsprincipe? Is D&H bereid om met de NVWA, de provincies en de omgevingsdiensten meer in te zetten op signaleren en brononderzoek? Wat de Partij voor de Dieren betreft wordt er meer ingezet op signalering en brononderzoek ten aanzien van de vele stoffen die schadelijk zijn voor de kwaliteit van het oppervlaktewater en wordt er hierover proactief gecommuniceerd.

Mevrouw Stoop heeft een aanvullende vraag. Zij is erg geschrokken van de concentratie pendimethalin. Dit middel hoopt zich tot 5.000 keer op in de voedselketen en is slecht voor algen en vissen. Algen zijn juist niet aangetroffen in het oppervlaktewater terwijl je dat wel zou verwachten. Zij zal hierover technische vragen stellen.

Haar tweede punt betreft imidacloprid, wat onder andere uit vlooienbandjes komt. Wordt daar beleid op gevoerd, of kan Rijnland dat doen? Kan er bijvoorbeeld gevraagd worden om bij zwemmende honden de vlooienbanden af te doen?

De heer Pardaan meldt dat de VVD-fractie kan instemmen met het standpunt dat er wat betreft dinoterb gewacht wordt tot het onderzoek in Noord-Holland Noord is afgerond. In de spuitmiddelenatlas las hij dat in 2022 op diverse plaatsen in Noord-Holland Noord dinoterb is gemeten. In Rijnland is in 2022 echter niks gemeten. In de beantwoording leest hij verder dat Rijnland geen inzage heeft in de spuitboekhouding. Hij vraagt zich af of dat klopt. Zou de vraag naar de juridische mogelijkheden hiertoe aan de Universiteit van Utrecht kunnen worden voorgelegd?

Hij meldt tevens dat het eigenlijk heel treurig is dat deze bestuurslaag niet of onvoldoende in staat is om adequaat op te treden tegen dergelijke ontwikkelingen. Burgers en organisaties gaan steeds vaker naar de civiele rechter voor een verbod op de toepassing van middelen.

De voorzitter vraagt de leden zich te beperken tot het agendapunt in kwestie.

Hoogheemraad Schouffoer deelt alle zorgen. Soms worden er heel veel middelen in het water gevonden, waarvan sommige schadelijk zijn voor de volksgezondheid. Rijnland heeft op dat punt inderdaad een zorgplicht. Tegelijkertijd is er landelijke wetgeving en een soms niet altijd logische bevoegdhedenverdeling. Hij wil uiteraard bij de deskundigen laten uitzoeken of Rijnland wel of geen toegang heeft tot de bestrijdingsmiddelenkast en welke regelingen daarop zien. **(toezegging.)** Uit zijn ervaring tijdens zijn eerste periode weet de hoogheemraad dat Rijnlandse handhavers daar niet in mogen kijken. Dat doet de NVWA. Recentelijk zijn nieuwe protocollen besproken tussen de waterschappen, de NVWA en andere instanties. De hoogheemraad heeft zich reeds uitgenodigd bij de NVWA om over dit onderwerp te spreken. Ook de NVWA maakt zich zorgen en houdt nu stakeholdersbijeenkomsten over de onduidelijkheid rondom het toezicht. De Inspectie Leefomgeving en Transport constateert ook dat het niet goed gaat met de waterkwaliteit en constateert onvoldoende afstemming in de regelgeving vanuit de verschillende doelstellingen. Waterschappen pleiten voor het niet langer produceren van pfas. Het bevreemdt hem ook dat het Rijk met pfas gecoate middelen toestaat en dat de minister van Landbouw niet verplicht "pfas" te zetten op de verpakking van pfas-houdende middelen. Als boer kun je niet direct weten of een middel pfas bevat. Ook daarover vindt een gesprek plaats tussen de Unie van Waterschappen en het Ctgb. Zodra de resultaten van de onderzoeken van Hollands Noorderkwartier er zijn, zal de hoogheemraad daarover rapporteren. **(toezegging.)**

In een aantal gemeenteraden is de vraag gesteld of Rijnland metingen kan doen naar dinoterb. Rijnland heeft gezegd dat niet specifiek te gaan doen, maar wel gemeenteraden te faciliteren mochten zij dat gaan doen. Dat kan dan op een kostenefficiënte en uniforme manier gebeuren. Daartoe zal in september een raadsvoorstel worden voorgelegd in de gemeente Teylingen. Zelf meet Rijnland heel veel middelen, ook enkele verboden middelen. Het zoeken naar de toepassing van verboden middelen in het water is echter primair een taak van de NVWA.

De heer Pardaan doet de suggestie om de vraag te stellen hoe Rijnland in juridische zin toegang kan krijgen tot de middelenkast. Het gaat erom dat het proces dynamischer wordt en er meer vooruitgang wordt geboekt.

Hoogheemraad Schouffoer herinnert aan de effectieve actie die heeft plaatsgevonden: "De bezem door de middelenkast". Daarbij waren de waterkwaliteitsbeheerders in heel goed gesprek met de gebruikers van de middelen. De middelen konden ook worden ingeleverd. Dat kan niet meer, in verband met de privacy en met de inleverpunten die de middelen niet langer wilden innemen. Er is een woud aan regels en redenen waardoor dat helaas niet meer kan. Alleen de NVWA mag op het erf.

Mevrouw Van den Broek vraagt of zij goed heeft begrepen dat de data van Rijnland en van de NVWA op dit moment nog niet gezamenlijk worden geanalyseerd. Zij spreekt de hoop uit dat dat wordt meegenomen in de gesprekken. Zij neemt verder aan dat de gemeente Teylingen het onderzoek betaalt dat Rijnland faciliteert. Is het niet effectiever om dit onderzoek in één keer te doen voor alle gemeenten met een dergelijke wens? Tegelijkertijd hoort zij de hoogheemraad zeggen dat de NVWA verantwoordelijk is voor verboden stoffen in het water. Zij vraagt om een verduidelijking op dit punt.

Hoogheemraad Schouffoer legt uit dat deze vraag specifiek dinoterb betreft. Verschillende gemeenten hebben zorgen omtrent dinoterb geuit. Rijnland heeft aangeboden om te faciliteren door op de meetpunten van Rijnland dinoterb te meten. Dinoterb zit niet meer in het standaard meetpakket van Rijnland, omdat dit middel al heel lang verboden is. Hierover zijn de gemeenten in beraad geweest, wat in Teylingen tot een raadsvoorstel heeft geleid, op basis van de gemeentelijke zorgplicht voor de omgeving.

De heer Burger heeft een punt van orde. Hij vindt deze discussie interessant, maar nu te technisch worden, ook voor de mensen die luisteren naar de vergadering.

Hoogheemraad Schouffoer antwoordt aan mevrouw Stoop te zullen kijken of er een slogan kan worden verzonnen om aandacht te vragen voor imidacloprid. Ook wordt het publiek gevraagd om het gebruik van DEET te beperken. Hij neemt het in overweging, maar noemt het nog geen toezegging. Zijn punt is ook dat als men zich focust op één middel, de kans bestaat dat andere middelen over het hoofd worden gezien. Liever voert hij de discussie met de NVWA en het Ctgb over de toelating van middelen.

De voorzitter herhaalt de toezeggingen dat de hoogheemraad die discussie gaat voeren en dat hij zodra de onderzoeksresultaten over dinoterb van Hollands Noorderkwartier bekend zijn, daarover zal rapporteren.

5.3 VV TKN-memo CO₂-uitstoot bepalen bij peilafweging (nazending)

Mevrouw Van den Broek vindt de memo duidelijk. Zij vraagt of bij elk peilbesluit dat voor komt te liggen bij de VV de resultaten van de CO₂-uitstoot bij verschillende peilen vermeld wordt.

De heer Burger vraagt of de Partij voor de Dieren de motie nog in stemming gaat brengen of gaat intrekken.

Mevrouw Van den Broek verwacht dat de motie wordt ingetrokken, maar zij wacht eerst de beantwoording af.

De heer Van der Slot vraagt of de Partij voor de Dieren erover heeft nagedacht dat bij een waterpeilhoogte van - 20 centimeter de grond onwerkbaar wordt voor agrariërs en dat dit een waardedaling van de percelen tot gevolg zal hebben, aangezien die dan veranderen in natuurgebieden.

Mevrouw Van den Broek heeft ook bij de veenweidennota begrepen dat CO₂-reductie een van de factoren wordt die worden meegewogen bij het peilbesluit. Dat zegt dus niks over het grondgebruik.

De heer Van der Slot wijst erop dat de hele agrarische sector zo in de financiële problemen wordt gebracht.

Mevrouw Van den Broek licht toe dat ze nog helemaal geen uitspraak doet over welk peil het meest optimaal is. De Partij voor de Dieren heeft alleen gevraagd of de potentiële CO₂-reductie inzichtelijk kan worden gemaakt en of deze factor kan worden meegenomen.

De voorzitter stelt voor hierover op een ander moment verder te praten, aangezien deze discussie niet dit agendapunt betreft.

Hoogheemraad Straathof legt uit dat de systematiek van SOMERS wordt doorontwikkeld. Er komt een versie 3.0, die over lachgas en methaan informatie zal geven. Dit wordt een van de weegfactoren in het nemen van peilbesluiten. Er zal gekeken worden naar de functies en naar de effecten op het klimaat. Dit wordt ook meegenomen in de nieuwe Nota Peilbeheer. De betrokkenheid van de vragenstellers stemt hem enthousiast.

Mevrouw Van den Broek begrijpt dat als in de toekomst een peilbesluit voorligt, zij zal kunnen lezen hoe SOMERS daarin is meegenomen.

Hoogheemraad Straathof beaamt dat dat een weegfactor is.

Motie intrekking.

De voorzitter herhaalt dat de Partij voor de Dieren de motie intrekt en dat de hoogheemraad toezegt dit onderwerp mee te nemen in het volgende peilbesluit.

6. NOTULEN VAN DE COMMISSIEVERGADERING VW&W d.d. 17 APRIL 2024/ TOEZEGGINGENLIJST

De commissie stelt de notulen ongewijzigd vast.

N.a.v. de notulen:

Mevrouw Stoop merkt op dat er wat betreft de veenweidennota vooral gesteund wordt op NPLG-gelden. Zij vraagt of er straks nog voldoende perspectief is om vanuit dit uitgangspunt te werken.

Hoogheemraad Straathof legt uit dat er nog veel onbekend is. Er is wel nog budget voor lopende processen. De keuze hoe de gelden besteed gaan worden, ligt vooral bij de diverse provincies. Hierover praten de provincies Rijnland spoedig bij. Er liggen nu Rijnlandse projecten voor het doel van de provincie. De nadrukkelijke vraag is, ook vanuit de veenweidennota: als uit de klimaatmaatregelen, die via de provincies medegefinancierd worden door het Rijk, nevenschade voortkomt, neemt u daarin dan uw verantwoordelijkheid? Die onderhandelingen lopen. De hoogheemraad ziet erop toe dat de provincie haar verantwoordelijkheid neemt, ook gezien de veenweidennota. Anders kunnen die projecten niet uitgerold worden in de polders.

Mevrouw Van Zantvoort dankt hoogheemraad Verkleij-Lemmers voor de memo over water en bodem sturend. Zij uit haar zorgen over het nieuwe kabinet. Zij gaat ervan uit dat de hoogheemraad zal terugkoppelen zodra er meer duidelijkheid is. Mevrouw Van Zantvoort vraagt of de bestuursagenda nog wordt aangepast, aangezien in de memo staat dat de informatie in de bestuursagenda deels achterhaald is.

Hoogheemraad Verkleij-Lemmers beaamt dit.

De toezeggingenlijst wordt eveneens vastgesteld.

7. RONDVRAAG

De heer Pardaan stelt een vraag over een uitspraak in april van het Europese Hof van Justitie. Het komt erop neer dat waterlichamen kleiner dan 0,5 km² die niet in verbinding staan met grotere wateren niet meer hoeven te voldoen aan de KRW-eisen. Kan bij de evaluatie van de KRW de vraag worden meegenomen of deze uitspraak van invloed is op het verder te voeren beleid? Dezelfde vraag is gesteld binnen waterschap Brabantse Delta. Verder vraagt hij naar de zwemwaterkwaliteit in de Haarlemmermeer. De twee grote zwemwateren daar zijn dankzij de inspanningen van Rijnland algenvrij geworden. Bij deze wateren liggen twee kleinere zwemwateren, speciaal voor kleuters: de Spartelvijver en de Speelvijver. De zwemwaterkwaliteit is daar onvoldoende. Zou de hoogheemraad die kunnen verbeteren? Bij die wateren staan borden die de indruk wekken dat de zwemwaterkwaliteit goed is. Daarop zitten wel stickers die verwijzen naar een website. Is dit voldoende in het kader van de zorgplicht van de overheid?

Zijn derde punt heeft betrekking op het regioconvenant dat gesloten is voor de verbetering van de waterkwaliteit. Dit is de pilot Regiocertificering in de Duin- en Bollenstreek. Zou de hoogheemraad daarover meer informatie kunnen verschaffen?

Hoogheemraad Schouffoer wijst erop dat er net voor het aantreden van de heer Pardaan een werkbezoek is geweest bij die pilot.

Het punt over de uitspraak over de kleine waterlichamen neemt hij mee.

Met betrekking tot het tweede punt meldt hij dat Rijnland alleen verantwoordelijk is voor officiële zwemwaterlocaties. Hij weet niet of de genoemde vijvers daar deel van uitmaken. Dit zal hij uitzoeken en hij zal daarover rapporteren.

De voorzitter brengt in herinnering dat dergelijke vragen ook technische gesteld kunnen worden.

De heer Buskermolen zegt dat er ten tijde van de vorige VV aan hoogheemraad Straathof vragen gesteld zijn over de nota veenweide. Daarop zijn toezeggingen gedaan en de motie is aangehouden. Wat is nu de stand van zaken?

Hoogheemraad Straathof vraagt welke zorgen maken dat de aangehouden motie nog steeds boven de markt zweeft.

De heer Buskermolen meldt dat Water Natuurlijk op dit punt niet zozeer kijkt naar wat er in de tussentijd gebeurd is. Wel wordt vanuit D&H meer ambitie en een zienswijze verwacht.

Hoogheemraad Straathof stelt voor deze vraag schriftelijk te beantwoorden.

Mevrouw Stoop memoreert aan de feestelijke ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst met onder andere agrarisch collectief Rijn & Gouwe Wiericke op 31 mei jl. Zij complimenteert hoogheemraad Straathof met zijn betrokkenheid hierbij. Zij vraagt wat de achtergrond was om in één polder een samenwerkingsovereenkomst te sluiten. Wat zijn verder de ambities?

Hoogheemraad Straathof legt uit dat een aantal gemotiveerde ondernemers elkaar daar had gevonden in hun vakgebieden en in de ambitie om klimaatdoelen te dienen. Daarmee worden ecologie en biodiversiteit naar een hogere schaal gebracht. Dit heeft de aandacht van de provincie Zuid-Holland en van Rijnland getrokken. Deze samenwerkingsovereenkomst smaakt naar meer. Binnenkort hoopt hij over andere plekken soortgelijke berichten te kunnen brengen.

8. SLUITING

De voorzitter sluit de vergadering om 12.15 uur, met dank voor ieders inbreng.